

Integriteit

Dit hoofdstuk heet: een gevoel van heelheid terugvinden. Ik vind het woord 'heelheid' nogal vaag. Waarom *integrity* niet gewoon vertalen als integriteit? Want daarin zit alles waar het deze week om draait: onkreukbaarheid, eerlijkheid, zuiverheid, volledigheid. Met als belangrijkste aspect eerlijkheid. Tegenover jezelf en tegenover anderen. Je zegt niet langer: "Ach, ik vind 't wel best" als je bedoelt "zijn ze nu helemaal gék geworden? Wie denken ze dat ze voor zich hebben?"

En dan merk je opeens dat je al twee dagen geen Morning Pages hebt gedaan. Want dan moet je dat zwart-op-wit zetten, dan is er geen ontkomen meer aan. Dan moet je je losmaken uit een comfortabel wij, en opeens een scherpziend 'ik' worden. Zo mooi dat in het Engels de klank van *I* (ik) en *eye* (oog) gelijk zijn!

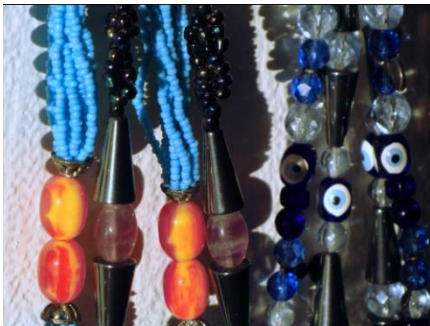
Shakespeare schreef het al: *To thine own self be true.* (Hamlet Act 1, scene 3, 78-82)

Polonius:

*This above all: to thine own self be true,
And it must follow, as the night the day,
Thou canst not then be false to any man.*

Maar bovenal, blijf aan uzelf trouw:

En hieruit volgt, als de nacht op de dag,
Dat gij dan jegens niemand vals kunt zijn.

Goed kunstenaarschap begint met zelfkennis. Om jezelf te kunnen uitdrukken, moet je eerst een zelf hébben om uit te drukken. En dat zelf kan niet langer door anderen gedefinieerd zijn. Je zult veranderingen opmerken in jezelf. Opeens houd je helemaal niet meer van strakke designmeubelen, maar haal je gekke tafeltjes bij de kringloop vandaan. Opeens is er een plekje in huis (als je geluk hebt een eigen werkkamertje of atelier) waar niet de 'goede smaak' regeert, maar het kunstenaars-kind dat van spiegeltjes en kraaltjes houdt. (zoz)

Mijn Kriya (1995)

Schoolreünie
Of

Het ware verhaal over mijn zwarte hond.

Ik keek om me heen, verdwaald en in de war. Waar was iedereen? Ja, ik herkende de meeste leraren, herinnerde me kwellingen en triomfen. Menigten verdrongen zich in de vele bijgebouwen. Deze kolossale reünie was georganiseerd ter ere van het 125jarig bestaan van de school. De oudste gasten waren in de negentig, en vooral de zestig- en zeventigjarigen amuseerden zich geweldig.

Wij waren de veertigers, met zo'n druk leven dat de meesten niet eens de tijd vonden om te komen. Het meisje met wie ik altijd opfietste, zes jaar lang. Donkere ochtenden, regen en storm, lekke banden, en elke dag haar trouwe belletje in de straat voor ons huis. Mijn liefdescoach en boter-kaas-en-eierenmaatje, op de achterste bank bij Duits. Erik-Jan. Hij die me had vastgehouden op de begrafenis van onze meest geliefde Engelse leraar. Mijn buurmeisje bij Frans, onze schriften vol correspondentie over jongens.

Wie er wel waren?

Sommigen waren onherkenbaar veranderd. Een jongen die ik al kende sinds de lagere school, die altijd in was voor een geintje of aan kwajongensstreek, was een magere, serieuze informaticus geworden. Het meisje bij wie we na schooltijd altijd even aanstaken, het huis van haar ouders een haven voor ons allemaal, zij een dromerige hippie met zwierige krullen en lange rokken, was nu een nerveuze dame met een Italiaans accent.

De anderen kende ik allemaal bij naam. Ze verkeerden tijdens mijn schooltijd aan de rand van mijn blikveld. Ik hoorde bij de populaire groep, bij de 'in-crowd.' Zij waren de 'out-crowd.' Hun leven kon ik me destijds niet voorstellen.

Ik had uren voor de klerenkast heen en weer gedrenteld. Hoe moest ik mezelf presenteren? Hoe moest ik laten zien wat voor leven ik leidde? Een spijkerbroek, maar hoge hakken. Een vlot linnen jasje, maar met een zware gouden ketting (zo goedkoop in Oman). De zelfverzekerde expatvrouw, met mijn succesvolle schoolliefde aan mijn zij, was dat niet romantisch? We zouden vast het enige stelletje zijn.

Ik zag er precies zo uit als iedereen.

Zij waren succesvol: bankiers, therapeuten, computerwetenschappers, leraren, accountants, dokters. Ik was een succesvolle huisvrouw. Ik had net zo goed die sticker op mijn borst kunnen plakken. "Werk jij hier? En je kon zo goed leren!" Ik was bibliothecaresse geweest, ik mocht me kunsthistoricus noemen, ik was moeder en echtgenote. Maar ik kon niemand uitleggen hoe ik mijn dagen doorbracht. Met rondrijden door buitenlandse steden, op zoek naar waar hier de winkels waren, de tandartsen, de ziekenhuizen. Ik had niets te vertellen.

Buiten woei een ijskoude wind dwars door mijn elegante jasje. De volgende morgen kon ik letterlijk niet meer staan. Ik snap nog niet hoe ik thuisgekomen ben, in Schotland. Er lag sneeuw, dat is alles wat ik me herinner. En ik herinner me de zwarte hond aan het voeteneinde van mijn bed. Ik was een aantal dagen flink ziek, en hij lag daar maar. Stil, warm, knus. Een nieuwe vriend die nog heel lang zou blijven.

Het zou nog 4 jaar duren voor ik met The Artist's Way kennismaakte.

Citaten sparen

Omdat je nog maar pas op dit pad der genezing wandelt, is het soms best moeilijk om niet af te dwalen van de goede weg, en te onthouden waar je mee bezig bent. Het noteren van betekenisvolle zinnestukjes uit verschillende inspiratieboeken kan daarbij een grote hulp zijn.

Als ik mijn oude dagboeken zo doorlees, zie ik bepaalde citaten meerdere malen terugkeren, en elke keer lees en noteer ik ze voor het eerst. Zo lang duurt het voor je je deze radicale nieuwe denkbeelden hebt eigengemaakt! Daarom is The Artist's Way ook geen lineair pad, rechtdoor van daar naar hier, maar meer een spiraal, waarbij je steeds opnieuw dingen tegenkomt, steeds vanuit een ander perspectief, steeds aansluitend aan wat je NU weet, waar je NU aan toe bent. Daarom is een eigen werkhoek zo belangrijk: daar kun je al die citaten, die richtingaanwijzers, aan de muur hangen – of koop zo'n kaartenwaaier, of zo'n plastic deurhanger met tientallen vakjes voor ansichtkaarten – zodat je ze steeds weer onder ogen krijgt.

*Er is geen ziekte die niet
tegelijk een mislukte poging
tot genezing is.*

C.G. Jung

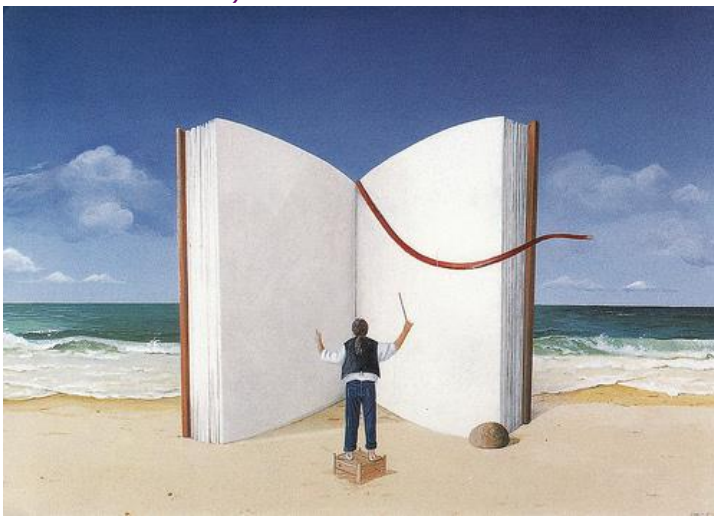
*Vlam in mij, laai weer op
hart in mij, heb geduld
verdubbel het vertrouwen*

H. Marsman

Plaatjes sparen

Ook afbeeldingen kunnen je op het rechte pad houden.

Ik ben gezegend met een kindeke dat precies snapt wat ik nodig heb. Pas stuurde ze me deze kaart (*Strandbuch* van Soizick Meister):

Verwen jezelf met zulke mooie afbeeldingen. En vraag op je verjaardag of Sinterklaas om Photoshop Elements, zodat je ze zelf kunt maken, want ook dat is een geweldige manier om jezelf in je kunstenaarschap te bevestigen.

Speelgoed

Spulletjes zijn soms ook een ideale aansporing om je bij de les te houden. Ik heb een plank boven mijn bureau speciaal voor dat doel. Een slapend Siberisch tijgertje herinnert me aan de noodzaak van rust, een dansende derwisj aan de noodzaak van plezier, een ammoniet en een geode wijzen op de noodzaak van geduld, en Lucy en Snoopy leren me de noodzaak van spelen. Mijn zelfgemaakte kralenkettingen hangen eraan, en gedichten, Heldenreisschema's, het thema van mijn boek – alles wat voor mij de waardevolste dingen van het leven zijn, wat ik écht

belangrijk vind.

Geen visitekaartje naar de buitenwereld toe, geen indrukmakerij, maar 100% mij voor mij. In die zin is heelheid als woord zo gek nog niet.

